

Huvudman

Kiruna kommun
kultur-utbildning@kiruna.se

Ärendet

Tillsyn av grundskola Högalidskolan 7-9 i Kiruna kommun; nu fråga om uppföljning av Skolinspektionens beslut den 20 mars 2023.

Beslut

Skolinspektionen avslutar ärendet.

Avstående från ingripande

Skolinspektionen avstår med stöd av 26 kap. 12 § p. 2 skollagen (2010:800) från att ingripa mot Kiruna kommun avseende brister rörande studiehandledning på modersmålet.

Skolinspektionen avslutar därmed ärendet i denna del.

Beslutet om avstående från ingripande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i den del det avser särskilt stöd.

Om ärendet

Skolinspektionen inledde under vårterminen 2022 en tillsyn av Högalidskolan 7-9 i Kiruna kommun. I beslut den 1 juni 2022 förelades Kiruna kommun att vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister inom flera områden. I vissa delar förenades förläggandet med vite.

Vid uppföljning konstaterade Skolinspektionen i beslut den 20 mars 2023 att Kiruna kommun vidtagit åtgärder och avhjälpt bristerna. I samband med uppföljningen framkom dock nya brister i verksamheten. De nya bristerna avsåg att alla elever

inte fick de särskilda stödåtgärder som beslutats i åtgärdsprogram, brister i utvärdering av åtgärdsprogram samt att elever inte fick studiehandledning på modersmålet i den omfattning de hade behov av. Kiruna kommun förelades att senast den 31 augusti 2023 vita åtgärder avseende arbetet med särskilt stöd samt tilldelades en anmärkning gällande brister avseende studiehandledning. Skolinspektionen har nu gjort en uppföljning av detta beslut och tagit ställning till om Kiruna kommun vidtagit åtgärder så att påtalade brister har avhjälpats.

Skolinspektionens bedömning i ärendet bygger på en redovisning av vidtagna åtgärder som Kiruna kommun inkom med den 23 augusti 2023, kompletterande skriftlig information den 11 september 2023 samt digitala intervjuer med lärare och rektorn den 26 september respektive den 4 oktober 2023. Ytterligare skriftliga uppgifter har inkommit den 19 oktober 2023.

Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Avstående från ingripande

Studiehandledning på modersmålet

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

I huvudmannens redovisning den 23 augusti 2023 och kompletterande skriftlig information den 11 september 2023 uppges bland annat följande. Samtliga elever får den studiehandledning på modersmålet som de har behov av. Skolan bedömer behov av studiehandledning och ansöker via rektor om studiehandledning genom Språkcentrum (en central enhet inom kommunen). Språkcentrum rekryterar löpande studiehandledare utifrån behov. Huvudmannen har bifogat en förteckning över vilka elever vid skolan som har studiehandledning på modersmålet höstterminen 2023.

Lärare uppger att det är upp till varje lärare att ansöka om studiehandledning hos Språkcentrum. Enligt lärarna finns det elever som har behov av studiehandledning på modersmålet och som också får det. Lärarna berättar dock att det finns elever som de har bedömt ha behov av studiehandledning på modersmålet, och som de har ansökt för, men där Språkcentrum nekat till studiehandledning eller inte beviljat hela den ansökta tiden. Lärarna ger även exempel på en elev där Språkcentrum dragit ned på omfattningen av studiehandledning på arabiska trots att eleven har omfattande behov.

Rektorn uppger att det är Språkcentrum som ska tillgodose skolornas behov av studiehandledare, men att Språkcentrum har svårt att hitta studiehandlare att anställa. Den förteckning över elevers studiehandledning som huvudmannen har skickat in till Skolinspektionen är sammanställd av Språkcentrum och rektorn har utgått från att den stämmer. Det är mentorerna som har i uppdrag att bevaka hur studiehandledningen fungerar i praktiken. Mentorerna ska signalera till rektorn om det är något som inte fungerar. Rektorn uppger att det hittills bara är en elev på skolan där lärare har signalerat att studiehandledningen inte motsvarar behovet. I det fallet har rektorn tagit kontakt med Språkcentrum och väntar på återkoppling.

I samband med kommunikeringen av Skolinspektionens tjänsteanteckning från intervjuer med lärare och rektor har huvudmannen den 19 oktober 2023 inkommit med en redogörelse från Språkcentrum där bland annat följande framgår. Språkcentrum hade två studiehandledare (arabiska och tigrinja/engelska) som avslutade sina anställningar med mycket kort varsel. Detta har inneburit att Språkcentrum har varit tvungna att omfördela studiehandledningstimmarna. När det gäller arabiska så får eleverna dela på studiehandledningstimmarna tills en ny studiehandledare rekryteras och studiehandledning på tigrinja/engelska är pausad. Språkcentrum har meddelat Högalidskolan att studiehandledare har avslutat sina anställningar med kort varsel. Rekrytering pågår och när nya studiehandledare anställs kommer Språkcentrum se över timmarna och bevilja fler timmar till samtliga elever som skolan har ansökt om studiehandledning för.

Språkcentrum poängterar i sin redogörelse att det är ytterst viktigt att lärarna fyller i ansökningsblanketterna korrekt. Språkcentrum har uppmärksammat att det förekommer brister och det används gamla blanketter som saknar rektorns godkännande. Språkcentrum kommer att kontakta mentorn till elever som fått avslag på sin ansökan och se över ansökningarna. Språkcentrum kommer även att bjuda in rektorerna på Högalidskolan och delge rutinerna kring handläggning av studiehandledningsansökningar.

Rättslig reglering

En elev ska få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det. Studiehandledning får ges i interaktiv form med informations- och kommunikationsteknik där eleven och studiehandledaren är åtskilda i rum men inte i tid, om det inte finns någon lämplig person inom skolenheten som kan ge studiehandledning och huvudmannen trots upprepade ansträngningar inte har lyckats anställa en sådan (5 kap. 4 § skolförordningen).

En nyanländ elev, som har tagits emot inom skolväsendet i högstadiet i grundskolan och vars kunskaper har bedömts, ska få studiehandledning på modersmålet om det inte är uppenbart obehövt. Studiehandledningen ska syfta till att ge eleven förutsättningar att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas. Studiehandledningen får ges på elevens starkaste skolspråk, om det är ett annat än modersmålet (3 kap. 12 i § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det fortfarande finns brister avseende studiehandledning på modersmålet. Det finns alltjämt elever som inte får den studiehandledning på modersmålet som de har behov av. Det framkommer att studiehandledare med kort varsel avslutat sina anställningar. I avvaktan på rekrytering av nya studiehandledare får elever med behov av studiehandledning på modersmålet färre timmar än behovet eller inte studiehandledning alls. Detta är en brist.

Val av ingripande

Skolinspektionen får enligt 26 kap. 12 § skollagen avstå från att ingripa om en överträdelse är ringa (p. 1), den vars verksamhet granskas vidtar nödvändig rättelse (p. 2), eller det i övrigt med hänsyn till omständigheterna finns särskilda skäl mot ett ingripande (p. 3). Kiruna kommuns verksamhet vid Högalidskolan 7-9 uppfyller inte författningarnas krav vad gäller att tillgodose elevers behov av studiehandledning på modersmålet.

Av utredningen framkommer att studiehandledare med kort varsel avslutat sina anställningar men att huvudmannen, genom Språkcentrum, har påbörjat rekrytering av nya studiehandledare. Vidare framgår att Språkcentrum har sett över rutinerna för ansökan om studiehandledning samt kommer se över de ansökningar där lärarna uppgett att eleverna nekats studiehandledning. Skolinspektionen bedömer mot bakgrund av ovanstående att huvudmannen vidtar nödvändig rättelse och finner därför skäl att avstå från att ingripa.

Områden utan konstaterade brister

Att ge elever särskilt stöd samt utvärdera åtgärdsprogram

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av huvudmannens redovisning och komplettering av redovisningen framgår bland annat följande. De elever som sedan den 20 mars 2023 har haft eller har pågående åtgärdsprogram får det särskilda stöd som beslutats om. En biträdande rektor har rekryterats till skolan med ett särskilt ansvar för elevhälsa och personalansvar för assistenter och resurspersoner. Rutinerna för utvärdering av åtgärdsprogram har klargjorts och det har tydliggjorts för alla medarbetare att utvärderingar ska lämnas in och att beslut ska fattas av rektor efter utvärdering.

Huvudmannen har bifogat en förteckning över alla pågående åtgärdsprogram med datum för när uppföljning och utvärdering skett, samt ett urval av åtgärdsprogram.

Lärare beskriver hur arbetet med uppföljning och utvärdering av åtgärdsprogram går till. Uppföljning sker minst två gånger per termin och innebär att mentorn tillsammans med eleven går igenom hur det har gått. Även vårdnadshavare kan delta och i förekommande fall elevassistent. Därefter skickar mentorn in dokumentationen till rektorn. Rektorn tar beslut om huruvida åtgärdsprogrammet

ska fortsätta eller upphöra. Innevarande termin har lärarna ännu inte hunnit göra någon uppföljning.

Vidare uppger lärare och rektorn att eleverna med åtgärdsprogram i huvudsak får det särskilda stöd som beslutats om. Det har i några fall varit svårt att få till undervisning i liten grupp och stöd i form av resursperson. Rektorn uppger dock att skolan nyligen kunnat anställa ytterligare personal och att man omfördelar resurser och personal så att alla elever ska få det stöd de har behov av. I något fall genomförs stödet i form av resursperson genom att flera vuxna delar på uppdraget istället för att en enskild person fungerar som resursperson.

Rättslig reglering

Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd (3 kap. 7 § skollagen).

Ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av programmet ska det också framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen (3 kap. 9 § skollagen).

För en elev i grundskolan ska det särskilda stödet ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas (3 kap. 10 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav när det gäller att ge elever särskilt stöd i enlighet med elevens åtgärdsprogram samt vad gäller arbetet med utvärdering av åtgärdsprogram. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Beslutet har fattats av utredaren Stina Linder.

Utredaren Terje Holand har varit föredragande i ärendet.

I ärendets slutliga handläggning har även utredaren Caroline Rönnegård deltagit.